

PULSAR

Seminari V i Komuniteti të Praktikës për Raportimin Financiar (KPRF)

Njohja dhe matja e aktiveve në sektorin publik: Prezantim i shkurtër

Vjenë, Austri, 21-22 nëntor 2019

Sandro Fuchs, PhD, Drejtor, Qendra për MFP, Universiteti i Shkencave të Aplikuara i
Zyrihut

CFRR»
Centre for Financial
Reporting Reform

Public Sector Accounting and Reporting Program

CO-FUNDED BY

 Federal Ministry
Republic of Austria
Finance

 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Economic Affairs SECO

Një udhërrëfyes i thjeshtuar i 20 minutave të ardhshme...

2

Qeveria investon në një aktiv ose e merr ose e ndërton aktivin...

Nëse / kur duhet të **njihet** aktivi?

Cilat janë kushtet për njohjen e aktivit?

Cilat lloje të aktiveve mbulohen nga SNKSP-të?

Dhe çfarë duhet bërë, nëse nuk ka një standard të përcaktuar?

Si të dallojnë aktivet nga shpenzimet?

▶ **Pragjet e kapitalizimit**

Si ta **matim** aktivin?

Me kosto?

Me vlerë të drejtë?

▶ **Modeli i rivlerësimit?**

Çfarë konsiderohet si kosto?

Si ta përcaktoj vlerën e drejtë të aktivit?

▶ **Parimet e amortizimit**

Çfarë të bëj në këtë situatë?

Çfarë të bëj nëse nuk jam në gjendje t'i identifikoj kostot?

▶ **Kostoja e supozuar**

▶ **Zhvlerësimi**

Universi i llojeve të aktiveve dhe SNKSP-të përkatëse

3

Impairment (IPSAS 21/26)

Service Concessions/PPP
(IPSAS 32)

Agriculture
(IPSAS 27)

Inventories
(IPSAS 12)

Financial Instruments
(IPSAS 28, 30, 41)

Assets

Property, Plant and Equipment
(including Infrastructure,
Heritage Assets)
(IPSAS 17, and reference standard for
other standards)

Investment Property
(IPSAS 16)

Intangibles
(IPSAS 31)

Other entities
(IPSAS 34, 35, 36, 37, 38)

Nuk është gjithmonë e thjeshtë të dallosh aktivet nga shpenzimet...

4

Aktive

Kur ka shumë mundësi që përfitime të ardhshme ekonomike ose potencial shërbimi nga përdorimi i **aktivit** do të hyjnë në njësinë ekonomike (=Përkufizimi)

Vlera e aktivit mund të matet me besueshmëri.

Përndryshe, njihet si **shpenzim**.

Shpenzime

Shpenzimi është zvogëlimi i pozicionit financiar neto të njësisë ekonomike, përveç zvogëlimeve që vijnë nga shpërndarjet te pronarët (nuk ka ende një standard të përcaktuar për shpenzimet).

Si të dallohen aktivet nga shpenzimet: Rasti i aktiveve afatgjate materiale

5

Si të dallohen aktivet nga shpenzimet: Rasti i aktiveve afatgjata jo-materiale

6

- Rasti i aktiveve afatgjata jo-materiale të zhvilluara brenda njësisë ekonomike (SNKSP 31)...

Kostot e kërkimit = Shpenzime

Kërkimi është hulumtimi origjinal dhe i planifikuar i ndërmarrë me perspektivën e fitimit të dijeve dhe njohurive të reja shkencore apo teknike.

Kostot e zhvillimit = Aktive

Zhvillimi është zbatimi i gjetjeve nga kërkimi, për prodhimin e produkteve, sistemeve ose proceseve të reja ose në thelb të përmirësuar...

Si të dallohen aktivet nga shpenzimet:

Rasti i interesave financiare në bankat shumëpalëshe për zhvillim

7

- Pyetje interesante: A përmbushin kriteret e aktivitet apo të shpenzimit interesat financiare në bankat shumëpalëshe për zhvillim?
- Praktika ndërkombëtare heterogjene, pra nuk jepet informacion (Kili), njihet si shpenzimet (Zelanda e Re, njihet si aktiv (Zvicra, Kanadaja)

Interesat financiare në bankat për zhvillim =
Shpenzime?

Interesat financiare në bankat për zhvillim =
Aktive?

Argumentet / treguesit për njohjen si shpenzim:

- Mundësi e kufizuar praktike/politike për tërheqje/kthim të kuotave;
- Marrje përsipër e detyrimeve pas tërheqjes;

Argumentet / treguesit për njohjen si aktiv:

- Shoqërohet me të drejtë vote;
- Mundësia për kthim të kuotave;
- Potenciali i shërbimit në të ardhmen;

Si të dallohen aktivet nga shpenzimet: Pragjet e kapitalizimit

8

- SNKSP nuk parashikon dhe as ndalon shprehimisht vendosjen e **pragjeve të kapitalizimit** së bashku me njohjen si aktiv. Por, çdo prag kapitalizimi duhet të jetë në përputhje me parimet e SNKSP-ve.
- Ndër të tjera, **perspektiva** përfshin:
 - Efikasitetin dhe aspektet kosto-përfitime;
 - Aspektet e qëndrueshmërisë financiare.
- **Parimet orientuese** të SNKSP-ve përbëjnë:
 - Karakteristikat përshkruese të SNKSP-ve, p.sh., paraqitja me vërtetësi, ku përfshihet plotësia, por edhe rëndësia materiale dhe aspektet kosto-përfitime;
 - Përkufizimin/dallimin e aktiveve dhe shpenzimeve;
 - SNKSP-të e përcaktuara në lidhje me transaksionin;
 - Natyrën bazë të transaksionit.

Aktive

Shpenzime

Pragu i kapitalizimit

Niveli i njësisë ekonomike	Klasa e aktiveve	Pragu i kapitalizimit
Niveli federal zviceran	Aktivet jo-materiale	100.000 USD
Niveli federal zviceran	Ndërtesat, aktivet infrastrukturore	1.000.000 USD
Niveli federal zviceran	Orenditë, instalimet, pajisjet e zyrës, automjetet motorike	5.000 USD

Universi i matjes për aktivet

9

- **SNKSP** bën dallim midis:
 - Matjes fillestare;
 - Matjes së mëpasshme.
- **SNKSP** parashikon një gamë të gjerë opsionesh për matjen, të përshtatshme për lloje të ndryshme aktivesh dhe transaksionesh;
- **BSNKSP** është duke ndërmarrë **Projektin mbi matjen** për ta harmonizuar më tej Kuadrin Konceptual të SNKSP-ve me SNKSP-të e veçanta lidhur me opsionet e matjes.

Modalitet / Opsionet e matjes së aktivitet: Qasja e kostos historike

10

Qasja e kostos historike

- Trajtim i lejuar në SNKSP 16 (Aktivet afatgjata materiale të investuara) & SNKSP 17 (Aktivet afatgjata materiale)
- Përdorim i gjerë ndërkombëtar, përfshirë në Zvicër, SHBA, Kanada

**Kostoja e supozuar
(SNKSP 33)**

Njohja fillestare

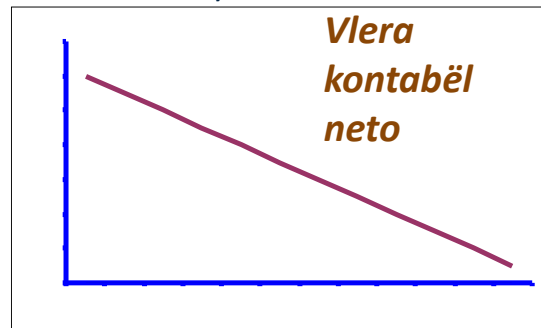
**Kosto (historike)
1.1.20x3**

Përfshirë çdo kosto që ngarkohet për ta sjell aktivin në vendndodhje (taksat e importit, kostoja e përgatitjes së vendit, livrimi, kostot e transportit dhe të instalimit etj.)

Amortizimi përgjatë jetës së dobishme

Amortizimi: shpërndarë në mënyrë sistematike gjatë jetës së dobishme (në shumicën e rasteve, linear)

Njohja e mëpasshme

**Kosto historike,
31.12.20X3**

**Testimi për
zhvlerësim**

SNKSP 21 & 26

Qasja me komponentë

Kosto historike: Rregullat për amortizimin

11

Amortizimi

- Shpërndarje sistematike e vlerës së amortizueshme të aktivit;
- Përgjatë jetës së dobishme si funksion i konsumit të përfitimeve të ardhshme ekonomike ose i potencialit të ardhshëm të shërbimit.

Jeta e dobishme (≠ Jeta ekonomike)

- Periudha gjatë së cilës njësia ekonomike pret ta përdorë aktivin ose, numri i njësive që pret të prodhojë, ose produkti i ngjashëm që pret të marrë nga aktivi njësia ekonomike.
- Në kriteret e përcaktimit përfshihen:
 - Përdorimi i parashikuar
 - konsumimi
 - Amortizimi teknik dhe tregtar
 - Kufizimet ligjore mbi përdorimin

Tabela e amortizimit, njësitë ekonomike të sektorit publik në Zvicër

Klasa e aktiveve	Nën/kategoria	Jeta e dobishme (vjet)
TI	Softuer	5
TI	Harduer	3
Aktive afatgjata materiale	Toka dhe troje	E përhershme
Aktive afatgjata materiale	Ndërtesa	25 – 60
Aktive afatgjata materiale	Rrugë	40 – 60
Aktive afatgjata materiale	Ura	40 – 60
Aktive afatgjata materiale	Rrjete kanalizimesh të ujërave të zeza	40 – 60
Aktive afatgjata materiale	Rrjete kanalizimesh të ujërave të përdorura	15
Aktive afatgjata materiale	Makineri e të tjera	4 - 10
Aktive afatgjata jo-materiale	Patenta, emri i mirë, koncesione	5

Burimi: Këshilli Zviceran i Raportimit Financiar të Sektorit Publik (2019)

Modalitet / Opsionet e matjes së aktivitet: Qasja me komponentë

12

Elemente ose komponentë të ndryshëm të aktivitet mund të identifikohen dhe **të amortizohen më vete** nëse:

- a) Kanë model të ndryshëm konsumimi të përfitimet ekonomike ose potencialit të shërbimit të ardhshëm; dhe
- b) Janë të konsiderueshëm në raport me koston totale të aktivitet.

Qasja me komponentë përdor: Amortizim më vete, zhvlerësim sipas komponentëve, zëvendësime të rregullta.

Komponentët

Pjesa A:

Metoda e amortizimit:
Metoda me njësi
prodhimi
Zëvendësimi: Çdo
700.000 njësi

Pjesa B:

Metoda e amortizimit:
Metoda lineare
Zëvendësimi: Çdo 5 vjet

Çdo rregull e ka nga një përjashtim...

Opsione alternative për matjen sipas SNKSP 16 dhe SNKSP 17

13

Opsionet për matjen e mëpasshme

Aktivet afatgjata materiale / SNKSP 17

2 opsione
(modele)

Zbatohen në
mënyrë të
njëtrajtshme
për të gjithë
klasën e
aktiveve

*(klasa e aktiveve,
p.sh., ndërtesa për
zyra, rrugë)*

SNKSP 17.42

Që përfshijnë:

Modelin e kostos

Modelin e
rivlerësimit

Aktivet afatgjata materiale / SNKSP 16

2 opsione
(modele)

Zbatuar në
mënyrë të
njëtrajtshme
për **të gjithë
aktivin
afatgjatë
material të
investuar**
SNKSP 16

Që përfshijnë:

Modelin e kostos

Modelin e vlerës
së drejtë

Dhe në fund, por jo për nga rëndësia

Menaxhimi i aktiveve nuk është thjesht proces vlerësimi...

14

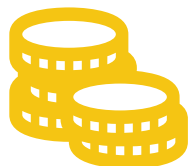
- Mjet për të shqyrtuar portofolin e aktiveve ekzistuese;
- Instrument për të siguruar, planifikuar dhe menaxhuar mirëmbajtjen.

- Instrument për të llogaritur koston e plotë të realizimit të shërbimeve.
- Instrument për të vendosur çmimin e duhur për realizimin e shërbimeve (pra, taksat e shërbimit).
- Mjet për të diskutuar me transparencë për financimin e shërbimeve.
- Mjet për të vendosur modele/struktura të forta dhe të qëndrueshme për realizimin e shërbimeve.

- Mjet për të fuqizuar qasjen e pasqyrës së bilancit.
- Mjet për të diskutuar për konceptin dhe kuptimin e aktiveve neto / kapitalit neto.
- Mjet për të zhvilluar dhe trajtësuar në mënyrë aktive pasqyra bilanci më të forta.

- Mjet për të lidhur aktivet me afatet e shlyerjes së borxhit.
- Mjet për të ndryshuar strukturat e detyrimeve afatshkurtra.

